

oprichting van dat nieuwe kamp besloten werd, is niet bekend, evenmin weten wij waarom er een terrein voor uitgekozen werd dat, enkele kilometers ten westen van het dorpscentrum van Vught, dicht bij het meertje 'De ijzeren man' lag; het kan zijn dat Rauter, die zich, zo vermoeden wij, van meet af aan sterk geïnteresseerd heeft voor alles wat met dat nieuwe kamp samenhangt, er prijs op stelde dat het in de buurt van een *Aussenstelle der Sicherheitspolizei und des SD* kwam te liggen (de *Aussenstelle*-Den Bosch in dit geval) en, Nederland als geheel gezien, niet te excentrisch. 'Das Lager', schreef Pohl, chef van het *SS-Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt*, medio december '42 aan Himmler, 'ist vom Reichskommissar als Durchgangslager für die auszusiedelnden Juden erbaut worden.'¹ Louter als *Judendurchgangslager* dus? Bepaald niet. Men moet, dunkt ons, Pohls mededeling in verband brengen met het feit dat de bouw van het gehele kamp gefinancierd was uit de kapitalen welke aan de Joden ontnomen waren; die bouw vergde ca. f 15 mln. Het bedrag treft ons als hoog voor die tijd en wij vermoeden dan ook dat verscheidene aannemers en installateurs (wie dat geweest zijn, weten wij niet) stevig met hun afrekeningen geknoeid hebben; zij hebben trouwens ook ondeugdelijk werk afgeleverd: de stenen barakken waren slecht gebouwd.

Er werden uiteindelijk in Vught 36 woon- en slaap- en 23 werkbarakken opgetrokken. Het kamp was omgeven met betonnen palen waartussen een hoge prikkeldraadversperring aangebracht was (deze stond niet onder stroom); achter die prikkeldraadversperring lag een gracht waarvan de taluds ook al met prikkeldraad bespannen waren, en daarop volgde nog een tweede hoge prikkeldraadversperring. Om de 50 meter was er een wachttoren met daarop een *SS*'er die een zoeklicht en een mitrailleur tot zijn beschikking had. Die dubbele versperring vormde een van 24 wachttorens voorziene rechthoek die ca. 500 m. lang en ca. 200 m. breed was, maar een versperring was in het middengedeelte van een van de twee korte zijden niet nodig: daar lag het langgerekte gebouw van de *Kommandantur*. Buiten de prikkeldraadversperringen bevonden zich de kazernesgebouwen van de 4de en 5de compagnie van het *SS-Wachbataillon Nord-West*, daarbinnen (afgezien van de al gememoreerde barakken) een *Appellplatz* (100 m. lang, 50 m. breed), een groot magazijngebouw (met ontkleed- en badruimte), een keukengebouw, een wasserij en uiteindelijk ook een kampziekenhuis, een gevangenis (de 'bunker') en een crematorium. 'Uiteindelijk', schrijven wij, want dat kampziekenhuis werd pas medio '43 en de 'bunker' en het crematorium werden pas eind '43 gebouwd; in die 'bunker' waren 150 cellen. Het

¹ Brief, 17 dec. 1942, van O. Pohl aan Himmler (*BDC*, 3654).